

FACTORING – FENOMÉN NOVÉ DOBY

FACTORING – PHOENIX OF NEW ERA

Tomáš Urbánek

Anotace:

Příspěvek popisuje factoring jako jeden z nástrojů, který řeší finanční krytí firem.

Klíčová slova:

Factoring, financování, řešení

Annotation:

This paper describes factoring as a mean of solution for financial coverage of firms.

Key words:

Factoring, financing, solution

Motto: Peníze dělají peníze.

ÚVOD

V současné turbulentní době zrychlujících se změn v České republice ve všech oblastech podnikání a ve stále se zostřujícím konkurenčním prostředí hraje nepochybně mimo jiné významnou roli čas. Z marketingového pohledu to v praxi znamená to, že v současném tvrdém konkurenčním boji mnohdy nezvítězí např. ten výrobce či dodavatel, který požadované zboží nebo službu dodá v lepší či horší kvalitě, ale často ten, kdo je při srovnatelné či požadované kvalitě prostě rychlejší.

Konkurenční soupeření mezi firmami tedy v současné době mnohdy vede k tomu, že se dodavatelské firmy předhánějí v tom, která nabídne odběratelům výhodnější podmínky. Proto např. prodlužují svým odběratelům dobu splatnosti faktur za dodané zboží či služby, dojednávají individuálně sestavený splátkový kalendář apod. Tím se však zvyšuje objem pohledávek a takto vázané peníze není možné použít např. na nákup potřebných surovin pro další výrobu, rozvoj či rozšíření vlastní firmy apod.

Možností, jak jinak získat potřebné peníze, je několik: přečerpání účtu pomocí provozních úvěrů, využitím finančního nebo operativního leasingu, postoupením pohledávek jinému podnikatelskému subjektu atd.

Jednou z dalších možností, jak získat na podnikání potřebné a chybějící peníze, které jsou zrovna vázány v pohledávkách, je právě factoring.

CÍL A METODIKA

Cílem tohoto příspěvku je představit (v rámci rozsahu, omezeného sborníkem alespoň obecně) factoring jako jeden z relativně nových finančních nástrojů v České republice, které přímou finanční formou podporují podnikatelskou činnost.

Po metodické stránce na základě zjištěných údajů uvést největší nebo nejvýznamnější factoringové společnosti, které nabízejí a provádějí tuto finanční službu v České republice a dále charakterizovat jednotlivé druhy factoringových služeb tak, aby přehled nabízel možnost srovnání nabídek jednotlivých forem či druhů factoringu u nás.

VÝSLEDKY

Princip factoringu jako finanční služby spočívá v tom, že podnikatelský subjekt své pohledávky postoupí specializované factoringové společnosti, která mu část z takto dočasně vázaných, ale přitom pro podnikatelskou činnost potřebných peněz, poskytne ihned. Prakticky se to provádí tak, že dodavatel, který má s factoringovou firmou uzavřenou smlouvu, pošle po vystavení a odeslání faktury odběrateli její kopii factoringové firmě, která mu na účet pošle větší část fakturované částky. Ta se většinou (podle okolností, dohody s factoringovou společností) pohybuje od 70% do 90% z fakturované částky a zbytek pohledávky obdrží dodavatel po uhrazení celé dlužné částky odběratelem.

Rychlé poskytnutí potřebných peněz je však jen jednou z možných finančních služeb, které factoring nabízí. Factoringové společnosti nabízejí např. komplexní správu pohledávek nebo pojištění proti neuhrazení dlužné částky odběratelem. Další možností factoringu je např. tzv. předfinancování, tedy možnost získat od factoringové společnosti potřebnou finanční částku ještě předtím, než pohledávka vůbec vznikne.

Podnikatelé v České republice si výhody factoringu zřejmě začínají konečně uvědomovat, protože český factoringový trh roste v posledních několika letech každý rok v průměru téměř o dvacet procent.

Tuzemský factoringový trh ovládá v současné době pět velkých firem, které jsou přímo vázány na velké banky a tím i na jejich přímou finanční podporu. Tyto firmy jsou sdruženy v Asociaci factoringových společností České republiky. Jmenovitě jsou to tyto následující společnosti:

Factoring ČS, Factoring KB, NLB Factoring, O. B. Heller a Transfinance.

Mimo tyto factoringové společnosti je dále členem asociace a působí na českém trhu ještě další, podstatně menší společnost D. S. Factoring, která však není napojena na žádnou podpůrnou peněžní instituci a konečně ještě několik dalších, ještě menších a ještě méně významných firem, jako např. Cash Reform, HP Finance nebo nejnovější firma HVB Factoring, která působí v této oblasti finančního podnikání na českém trhu teprve od počátku roku 2005.

Celkový přehled o stavu factoringu, resp. o hlavních a největších společnostech, které se v České republice factoringem zabývají a jejich obratu za rok 2005 poskytuje následující tabulka.

Tab. 1: Členové Asociace factoringových společností České republiky a jejich obrat za rok 2005 v miliónech korun

Factoring - společnost	Tuzemský	Exportní	Importní	Factoring celkem	Ostatní	Celkem
Factoring ČS	19 364	1 604	1 220	22 188	1 198	23 386
Factoring KB	11 478	908	82	12 468	0	12 648
NLB Factoring	6 478	1 520	34	8 032	1 406	9 438
O. B. Heller	13 694	2 176	0	15 870	0	15 870
Transfinance	12 498	6 114	1 204	19 816	0	19 816
D. S. Factoring	1 040	178	0	1 218	80	1 298
Celkem	64 552	12 500	2 540	79 592	2 684	82 276

Zdroj: AFS České republiky

Factoringové společnosti mají ve své nabídce obvykle vždy určité portfolio finančních služeb, které se však v posední době u většiny z nich oproti nedávné minulosti neustále rozšiřuje. V této oblasti finančního podnikání panuje v České republice (podobně jako v zahraničí) poměrně ostrý konkurenční boj. Firmy, poskytující tyto služby, neustále sledují

nabízené služby konkurenčních společností a snaží se svoji nabídku přizpůsobit současnému stavu na trhu a tím získat větší tržní podíl.

TUZEMSKÝ REGRESNÍ FACTORING

- ◆ pohotové flexibilní financování pohledávek dodavatelů před splatností i krátce po splatnosti
- ◆ po odeslání kopie faktury factoringové společnosti může od ní podnikatel obdržet obratem 70 – 90 procent peněz, vázaných pohledávkou
- ◆ služba zahrnuje správu pohledávek a jejich upomínkování a factoringové společnosti si účtují factoringový poplatek a úrok
- ◆ pokud odběratel pohledávku neuhradí, vrací factoringová společnost pohledávku zpět podnikateli a on jí vrátí zpět předem poskytnutou finanční částku.

TUZEMSKÝ BEZREGRESNÍ FACTORING

- ◆ financování pohledávek před splatností i po splatnosti včetně pojištění proti platební neschopnosti a neochotě odběratelů zaplatit
- ◆ riziko, že odběratel nezaplatí, nese factoringová společnost a to podle předem uzavřené dohody buď zčásti nebo plně
- ◆ tento factoring je vhodný v případech, že podnikatel má problémy s dodržováním platební kázně svých odběratelů
- ◆ protože factoringová společnost nese riziko nezaplacení pohledávky, je tato služba dražší než regresní factoring.

EXPORTNÍ A IMPORTNÍ FACTORING

- ◆ factoringové společnosti poskytují své služby podnikatelům, kteří obchodují se zahraničními firmami
- ◆ v případě exportního factoringu nabízejí financování zahraničních pohledávek v příslušných cizích měnách
- ◆ obecný princip je stejný jako u tuzemského factoringu
- ◆ factoringové společnosti nabízejí factoring jak v regresní, tak i v bezregresní podobě
- ◆ v rámci importního factoringu se zajišťuje riziko nezaplacení tuzemským odběratelem vůči zahraničnímu dodavateli.

FACTORING – KRÁTKODOBÉ FINANCOVÁNÍ ZÁSOB

- ◆ umožňuje financování pohledávek ještě předtím, než vzniknou
- ◆ používá se v případě, když podnikatel rychle potřebuje peníze, které má vázány ve vyrobeném, ale dosud neprodaném zboží, které má ve skladu
- ◆ podnikatel si tímto způsobem peníze od factoringové společnosti vypůjčí, ale nesplácí je a později vzniklou pohledávku postoupí factoringové společnosti
- ◆ tato forma factoringu je využívána hlavně pro krátkodobé financování.

FORFAITING – DLOUHODOBÉ FINANCOVÁNÍ

- ◆ používá se k financování dlouhodobých, případně i střednědobých pohledávek
- ◆ firmy, které tuto službu poskytují, odkupují pohledávky s bankovním krytím
- ◆ může se jednat např. o akreditivy s odloženou lhůtou splatnosti, bankovní záruky či aval

banky na směnce

- ♦ forfaiting se na rozdíl od factoringu, který bývá založen na dlouhodobé spolupráci mezi factoringovou společností a podnikatelem, využívá především u jednorázových zakázek.

DISKUSE

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že factoring je vhodný pro podnikatele, jejichž odběratelé požadují delší dobu splatnosti faktur a tím mají své finanční prostředky vázány v pohledávkách za dodané zboží. V České republice zatím využívají factoring převážně malé a střední firmy, ale i některé větší si tímto způsobem vylepšují, resp. urychlují cash-flow. Factoring je vhodný také pro firmy, které nesplňují poměrně přísné podmínky a požadavky bankovních domů nebo jiných finančních institucí, např. pro získání úvěru.

Z pohledu factoringových společností je výhodným klientem dynamicky se rozvíjející firma se zavedenými spolehlivými odběrateli, kteří však z různých důvodů vyžadují delší dobu splatnosti faktur – obvykle 30 až 90 dnů. Factoringové společnosti se nejčastěji zaměřují na podnikatele, kteří vyžadují factoringové financování ve výši alespoň 15 až 20 miliónů korun, ale některé společnosti v poslední době v rámci konkurenčního boje snižují hranici i na 5 miliónů korun.

Factoringové společnosti se zaměřují téměř výhradně na podniky, které mají více odběratelů, a to obvykle minimálně tři. Obecně platí pravidlo, že čím více odběratelů, tím lépe. V průměru se pak totiž snižuje riziko neuhrazení pohledávek a v důsledku toho i cena, kterou factoringové společnosti za své služby požadují. To se odvíjí zcela individuálně např. od toho, jaký má podnikatel celkový obrát, jaký je počet a jaká je spolehlivost jeho odběratelů, jaké je riziko obchodování v daném odvětví či v dané lokalitě, ale mnohdy např. i to, jaká je náročnost administrativy pohledávek. Náklady, související s poskytováním factoringového financování, tvoří vždy dvě základní složky:

1. Factoringový poplatek za správu pohledávek
2. Úrok z poskytnuté finanční částky.

ad. 1: Factoringový poplatek se vypočítává z obrátu postoupených pohledávek obvykle se pohybuje od 0,15 procenta do 1,5 procenta. U jednotlivých factoringových společností však zahrnuje různě širokou škálu služeb a případné další služby jsou placeny zvlášť.

ad. 2: Úrok se vypočítává ze skutečně čerpaného financování a obvykle odpovídá běžným sazbám bankovních úvěrů, přičemž roční sazba se pohybuje okolo pěti procent.

ZÁVĚRY

Factoringové financování pohledávek podnikateli za výše uvedený poplatek a úrok zrychlí obrátku finančních prostředků, které by jinak byly po různě dlouhou dobu vázány v pohledávkách. Tím se celkově zlepší cash-flow a vylepší a zrychlí likvidita. I když podnikatel za správu pohledávek factoringové společnosti platí, na druhé straně zase ušetří na tom, že nemusí tuto agendu zajišťovat vlastními zaměstnanci, protože tuto činnost z větší části přebírá factoringová společnost. A nepochybným přínosem pro podnikatelské subjekty je ta skutečnost, že je factoringové financování obvykle dostupnější než jiné formy financování.

Některé obchodní řetězce však naopak využívají ustanovení občanského zákoníku, jež umožňuje zakotvit ve smlouvě s dodavatelem zákaz postoupení pohledávek.

Prognóza rozvoje factoringu v České republice v blízké budoucnosti je velmi dobrá a na základě současného vývoje vyznívá optimisticky. Na základě zahraničních zkušeností a vývoje se předpokládá, že dynamicky poroste zejména význam bezregresního factoringu ve

výrobní sféře, ale očekává se i podstatně větší využití factoringu i v nevýrobním sektoru, jako např. ve zdravotnictví a v mnoha dalších oborech podnikatelských činností.

Literatura:

1. JIRÁSEK, A., J. *Strategie - umění podnikatelských vítězství*. Praha: Profesional Publishing, 2003. 183 s. ISBN 80-86419-46-2.
2. PETRÁČKOVÁ, V., KRAUS, J. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001. 836 s. ISBN 80-200-0607-9.
3. QUINET, E., VICKERMAN, R. *Principles of Transport Economics*. Nordhampton, USA: E. E. Publishing, 2004. 385 s. ISBN 1-84064-865-1.
4. VINŠ, P., LIŠKA, V. *Rating*. Praha: C. H. Beck, 2005. 109 s. ISBN 80-7179-807-X.

KONTAKTNÍ ADRESA AUTORA:

Ing. Tomáš Urbánek,
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně,
Provozně ekonomická fakulta,
Ústav marketingu a obchodu,
Zemědělská 1, 613 00 Brno,
tel.: 545 132 330,
e-mail: urbanek@mendelu.cz

Výsledky uvedené v příspěvku jsou součástí výzkumného záměru, id. kód VZ: 62156 48904 „Česká republika v procesech integrace a globalizace a vývoj agrárního sektoru a sektoru služeb v nových podmínkách evropského integrovaného trhu“, tématický okruh 03 „Vývoj vztahů obchodní sféry v souvislosti se změnami životního stylu kupního chování obyvatelstva a změnami podnikového prostředí v procesech integrace a globalizace“ realizovaného za finanční podpory ze státních prostředků prostřednictvím MŠMT.